

CASTELLS CATALANS

PALS

Nom del castell: Pals
Data de construcció: segle IX
Municipi: Pals
Comarca: Baix Empordà
Altitud: 53 m
Coordenades: E 512053.0, N 4646872.5 (ED50 UTM 31N). Longitud: 3° 8' 39.63"
Latitud: 41° 58' 18.87" (GPS)
Com arribar-hi: situat dins del mateix nucli urbà de Pals.

Documentat des de l'any 889 en un precepte del rei carolingi Odó, relacionat amb el monestir de Sant Pau de Fontclara, on s'esmenta amb el nom de castell de Mont Aspre. L'any 994 els comtes de Barcelona i Girona, Ramon Borrell i Ermessenda, van donar-lo, amb l'església de Sant Pere, al bisbat de Girona. Consta que a l'inici del s. XI els senyors alodials d'aquest indret eren Quíxol i el seu marit Gausfred; un dels seus fills, Bernat Gausfred, va vendre el castell als comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis l'any 1065. De tota manera, els descendents de Gausfred continuaren tenint, com a feudataris dels esmentats comtes, el castell de Mont Aspre.

El 1190, per donació d'Alfons el Cast, el castell passava a Ramon de Vilademuls i

posteriorment al vescomte Ramon de Turena, per concessió del rei Pere I, fins que en època de Jaume I, el 1230, la senyoria de Pals passava al senyor de Torroella de Montgrí, Bernat de Santaeugènia. Sembla que a partir d'aquest moment va seguir els mateixos canvis de propietat que la baronia de Torroella fins que tornà a la corona. Més tard el va comprar el bisbat de Girona, però poc després el rei Jaume II en va recuperar el domini, que va cedir, per a tota la vida, a la seva muller Elisenda de Montcada. L'any 1380 Pere III va cedir temporalment la vila i el castell al senyor de Cruilles, ja que set anys més tard tornava a figurar com a possessió reial.

Durant la guerra contra Joan II, al s. XV, el castell va quedar en molt mal estat. Per això, l'any 1478, el rei Joan II va donar permís de reaprofitar-ne les pedres per a refer les muralles i l'església de Sant Pere, respectant la torre mestra, que ens ha arribat fins avui i es coneix popularment com a torre de les Hores.

L'edifici

La torre mestra del castell, datada del s. XII, de planta circular de 7 m de diàmetre, s'aixeca sobre un pòdiu de roca natural. Té

uns 15 m d'alçada i un gruix de parets de gairebé 2 m. A l'interior es divideix en dos pisos: l'inferior, d'uns 5,5 m d'alçada i cobert per una falsa cúpula amb una obertura central per a poder accedir-hi, i el pis superior, de 6,5 m i cobert també amb una cúpula.

A uns 7 m d'alçada de la torre —és a dir, al pis superior—, hi ha la porta d'entrada. Adovellada de mig punt, conserva, a banda i banda del llindar, dos forats on es devien inserir les bigues d'una plataforma de fusta que permetia l'accés a la porta mitjançant una escala de fusta o una corda.

El petit campanar que corona la torre es va afegir al s. XV i és el que li dona el nom, ja que s'hi col·loca un rellotge.

A la part inferior dels murs d'algunes cases situades a l'extrem sud del carrer de la Torre, es poden distingir filades de carreus de l'antic castell. Així mateix, en una casa situada a l'oest de la torre es van trobar elements del castell, el més destacat dels quals és una cambra coberta amb volta de canó.

Nota: extret del volum *Baix Empordà de la Catalunya Romànica* d'Editorial Pòrtic, gener de 2000.

Jordi Gironès Vilardebò
febrer de 2011

